

3. domácí práce - tým Bezkočka, Dvořáková, Kourková

Vliv života ve městě na chování mládeže

Vymezení předmětu a cíle výzkumu

Jedním z ožehavých témat, se kterým se moderní společnost potýká je zvyšující se kriminalita dětí a mládeže a nelegální užívání drog. Změnou sociálně-politicko-ekonomické situace koncem 80. let se změnily také podmínky, nástroje, či možnosti v páchání trestné činnosti i užívání drog. Snadná dostupnost, relativně přijatelné ceny, nedostatečná sociálně právní kontrola, zhoršené rodinné klima, dynamika společnosti jsou hlavní příčiny nárůstu kriminality i drog. Cílem výzkumu je shrnout dosavadní poznatky z oblastí výzkumu a studií provedené v průběhu 90 let, postihnout základní trendy ve směřování společnosti a přispět k objasnění příčin těchto jevů.

Identifikace výzkumného problému

Základním problémem je vztah mezi sklony mládeže k alkoholismu a kriminální činnosti a životem ve městě či na vesnici

Základní výzkumnou otázkou je:

Jaký vliv má život ve městě na chování mládeže?

Odvozenými výzkumnými otázkami jsou pak:

Proč se mládež žijící ve městě uchyluje ke konzumaci drog a alkoholu častěji než mládež žijící na vsi?

Do jaké míry podporuje život ve městě sklony mládeže ke kriminalitě?

Kontext výzkumu:

Se vznikem měst začala vznikat na jedné straně kulturní tvorba, vznikla centra vědeckého a filozofického myšlení i umělecká střediska. Na druhé straně se ve městech soustřeďují negativní společenské jevy jako zločinnost, prostituce, alkoholismus, atd.

Město je charakteristické vysokou hustotou obyvatelstva, které je velmi diferencované. Vztahy mezi lidmi jsou zde většinou navazovány v rámci formalizovaných institucí, převažují věcné komercializované styky. Je zde nedostatek sousedské kontroly, možnost izolace, snaha maximálně využít čas a

Komentář [DK1]: Kontext výzkumu je velmi povrchní a obecný, chybí jakékoliv teoretické ukotvení problému. Z Giddense jste například mohli nastudovat, že existuje několik sociologických teorií deviace, na jejímž základě můžete založit operacionalizaci.

lhostejné reakce na různé události. Město vytvořilo zvláštní zábavní instituce, umožňující trávit čas mimo rodinu a bez kontroly sousedského společenství. Díky urbanizaci a výstavbě sídlišť se změnila struktura sociálního chování. Zvětšila se anonymita a zmenšila sociální kontrola. Dynamika vývoje sociálních vztahů ve městě je rychlejší než na venkově.

Naopak život na vesnici je podřízen přírodnímu rytmu, z toho plyne pasivita, nedostatek iniciativy a tvůrčích možností. Vesnice je seskupení s malou prostorovou hustotou obyvatelstva, které je mnohem méně diferencované než obyvatelstvo městské. Život zde je determinován střídáním denních a ročních dob. Chování obyvatel probíhá před očima sousedů, anonymita ani izolace není možná, sousedská kontrola je přísnější než ve městě.

Studie kriminality se obvykle provádí v jednotlivých městských oblastech. Přibližně 5krát více kriminální činnosti než na venkově je hlášeno v městských částech. Většina těchto studií však neodhaluje charakter urbanistických příčin vysoké kriminality ve městě. Dalším chybějícím článkem je podrobnější analýza mimoměstské populace. Výskyt kriminálních subkultur je na venkově zaznamenán, ale dosud jim nebyla věnována pozornost srovnatelná s městem.

Podle výsledků studie ESPAD (evropská studie o alkoholu a jiných drogách) mezi lety 1995–1999 došlo k nárůstu u všech ukazatelů návykového chování. Je dokázána spojitost v páchání trestné činnosti a užívání návykových látek.

Operacionalizace:

Velikost sídla - počet obyvatel, charakter zástavby,

Vzdělání - nejvyšší dosažené vzdělání, typ školy

Rodina - rodinný status, úplná/neúplná rodina, vzdělání rodičů, povolání rodičů, počet sourozenců, vztahy v rodině, výchova, počet členů žijící v domácnosti

Trávení volného času - koníčky, sport, mimoškolní aktivity, vrstevnická skupina, party

Možnosti kulturního vyžití - kino, divadlo, sportoviště

Zkušenosti s alkoholem, drogami, kriminální činností - kdy poprvé vyzkoušel, kdo nabídl, praktikují vrstevníci v okolí, jaká je dostupnost/obtížnost je obstarat

Rodinná anamnéza - alkoholismus, drogová závislost v příbuzenstvu

Respondent - věk, psychický stav (frustrace, deprivace...)

Zkoumaná populace - Průzkum bude omezen na populaci ve věku 12–19 let v ČR.

Komentář [DK2]: Operacionalizace je opět velmi obecná a nepřesná a nenavazuje na teoretický koncept. Absence teoretického ukotvení a konceptů vede k tomu, že nemáte co operacionalizovat.

Strategie výzkumu a použitá technika sběru dat:

Uplatníme pilotní studii, protože chybí hlubší znalost o cílové skupině. Po ověření přejdeme k vlastnímu výzkumu. Metoda sběru dat formou dotazníku a psychologického testu

Možné problémy při výzkumu - přestože dotazník bude anonymní, mohou mít respondenti tendenci své odpovědi zkreslovat oproti skutečnosti, mohou nedostatečně komunikovat či neochotni spolupracovat

- typ výzkumu a dotazníku- ESPAD- The European School Project On Alcohol and Other Survey Drugs

www.web.telecom.cz/hygpraha/drogy

Literatura:

- Giddens, A. 1997. „Sociologie“. Praha: Argo: 447-458, 197-203
- Čáp, J. 1997. „Psychologie výchovy a vyučování“. Praha: Karolinum: 265-269, 284-289
- Blažek, P. 1998. „Venkov, města, média“. Praha: Slon : 173-184
- Lejčková, P., Mravčík, V., Radimecký, J. 2004. „Srovnání užívání drog a jeho dopadů v krajích České republiky v roce 2002“. Úřad vlády ČR, ISBN 80-86734-14-5
- Szczepanski, J. 1968. „Spektrum společnosti, otázky soudobé sociologie“. Praha: Mladá fronta: 99-105
- Schmeidler, K. 2001. „Vytváří určité prostředí města, městské čtvrti či ulice predispozice ke kriminálnímu jednání?“. Časopis Kriminální č.1, r.34
- Nešpor, K., „Alkohol a jiné návykové látky v dětství“. Časopis lékařů českých č. 8: 561-564
- Journal of Ethnicity in Substance Abuse-2, č.2, 2003:53-66
- Journal of Criminology-References, 4.9, 2004,44: 824-831
- Doležal, J.X. 2004. „Drogy v České republice“, Lidové noviny 27.2.2004
- www.drogy-info.cz/article/article
- www.sidliste.cz/info/22682
- www.mvcr.cz/statistiky/krim_stat/2002/deti
- www.sociologyonline.co.uk

Komentář [DK3]: Kniha byla v češtině vydána v roce 1999. Zřejmě vycházíte z anglického originálu, který byl opravdu vydán v roce 1997, pokud však uvádíte české vydání, musíte uvést rok českého vydání.

Závěr: Úkoly č.2 a 3. splněny s připomínkami. Do zkoušky písemnou formou, případně po zkoušce ústní formou po vás budu chtít zasadit tento výzkum do nějakého teoretického rámce (viz teorie z Giddense na str. 192-198). Vyberte si jednu teorii a operacionalizujte jeden její koncept. (např. koncepty anomie nebo sekundární deviance, jak byste je měřili?)